

UTEMELJITEV IN DODATNA POJASNILA

1. Predlagatelji so takšne rešitve poskusili uzakoniti že ob lanskem prejemanju veljavnega zakona, vendar je takrat večina poslancev prisluhnila praktično soglasnemu nasprotovanju stroke, ki je svoje stališče jasno utemeljila tudi v javnosti. Preseneča nas, da zdaj glas stroke povsem zanemarjajo prav poslanci stranke, ki se sicer najbolj pogosto sklicujejo na stroko in strokovnost. Menimo, da ni sprejemljiva naglica, s katero hočejo predlagatelji uzakoniti tovrstne medicinske postopke, celo po hitrem postopku. In to kljub temu, da je ta po Poslovniku DZ dovoljen le za zakone, ki so urgentnega pomena za državo, kar pa omenjeni zakon gotovo ni.
2. V oceni stanja in razlogih za sprejem zakona predlagatelji zakona navajajo, da bi z njim odpravili kršitev ustavnega načela o svobodnem odločanju o rojstvu otrok ter neenakost pred zakonom. V tej obrazložitvi vidimo dve nedoslednosti. Kot prvo opozarjamo na 55. člen ustave, ki govori o svobodnem odločanju o rojstvih SVOJIH otrok, ne pa otrok kar na splošno. Sprašujemo se, ali je beseda svojih izpuščena namerno in če je, kaj to pomeni. Drugič: predlagatelji zakona sicer skušajo odpraviti neenakost pred zakonom med različnimi kategorijami žensk (samskih in tistih, ki živijo v partnerskem razmerju z moškimi), s tem pa ustvarijo novo neenakost pred zakonom med samskimi ženskam in samskimi moškimi, slednjim namreč zakon ne zagotavlja možnosti pridobitve otroka brez ženske partnerke, kar je tudi povsem logično. S tem primerom hočemo le opozoriti na dejstvo, da ne drži trditev predlagateljev, da se s tem predlogom odpravlja neenakost pred zakonom.
3. Iz Konvencije o otrokovih pravicah, ki izrecno opozarja na nesprejemljivost lastniškega obravnavanja otrok, sledi, da otrok, ki je oseba s polnim človeškim dostojanstvom, nikakor ne more biti zgolj pravica ženske ali para. Prepričani smo, da je naša svoboda omejena s svoboda drugega, svoboda odraslih omejena s svobodo in pravico otrok. Menimo, da predlog zakona otroka reducira na pravico ženske in ga popredmeti na raven sredstva za reševanje stisk ali zadovoljevanje želja določene skupine.
4. Zavedamo se globoke prizadetosti in stiske marsikatere ženske, ki zaradi različnih vzrokov ob sebi nima moškega partnerja in je s tem posledično prikrajšana tudi za potomstvo. Vendar pa je po našem mnenju nesprejemljiv poskus lajšanja stisk te skupine žensk na ramenih tako spočetih otrok – otrok, ki so po svoji naravi še veliko bolj občutljiva in ranljiva bitja kot odrasli. Zdi se nam, da so otroci prav zaradi svoje krhkosti in nezmožnosti javnega izražanja svojih potreb, najpogosteje zanemarjena, zapostavljena, preslišana in načrtno prezrta kategorija ljudi. Sprašujemo se o psihološki prizadetosti teh otrok, ko se bodo na določeni stopnji odraščanja začeli spraševati o svojem izvoru, sorodnikih, vzrokih, načinu in okoliščinah svojega spočetja, pri čemer bo podatek, da nikoli ne bodo mogli ničesar izvedeti o svojem očetu, gotovo zelo travmatična izkušnja. Mladi ljudje imajo pri iskanju svoje identitete že brez tega dovolj težav, predlog zakona pa bo te stiske samo še načrtno povečal.
5. Ko govorimo o pravici žensk do otroka ne smemo pozabiti tudi na naravno pravico otroka do obeh staršev (V naravi spočetje otroka brez obeh staršev ni možna). Strokovnjaki s področja vzgoje pogosto opozarjajo na veliko prikrajšanost otrok iz enostarševskih družin za običajno moški princip vzgoje, ki je komplementaren ženskemu in soomogoča razvoj otroka v celostno bitje. Dejstvo, da v naši družbi že odraščča nenavadno veliko otrok v enostarševskih družinah, ne more biti argument za zakonsko uvajanje takih družin. Nasprotno, tako dramatično število razpadlih zakonov bi moralo biti povod za iskanje rešitev in načinov pomoči ljudem pri graditvi trdnega in trajno osrečujočega partnerskega odnosa. Otroci, ki odraščajo v enostarševskih družinah gotovo zaradi tega dejstva niso slabši, so pa običajno na slabšem v primerjavi s sovrstniki, ki odraščajo z obema staršema. Mama si lahko še tako prizadeva otroku nadomestiti očeta, a mu zaradi svoje ženske narave nikoli ne bo mogla nuditi tega, kar lahko v vzgoji dobi od očeta oče.

6. Dejstvo, da v Sloveniji razpade približno tretjina zakonskih zvez in da so otroci pogosto žrtve nesoglasij med roditeljema, neredko celo nasilja, je gotovo zelo velik problem, ki terja aktivno iskanje rešitev. Menimo, da tega problema, ki je zelo boleč za vse udeležene, posebej še za odraščajoče otroke, ne bomo rešili tako, da ga bomo na videz zaobšli z osemenjevanjem samskih žensk, ampak s kakovostno in temeljito pripravo mladine ter parov na partnerski odnos ter družino.
7. Strinjamo se s predlagatelji, da mora biti zdravljenje neplodnosti omočeno vsakomur, vendar pa stroka jasno opozarja, da zdravljenja ni mogoče opredeliti brez diagnoze (gotovo težko govorimo o zdravljenju zdravega človeka). Po definiciji govorimo o neplodnem paru takrat, ko pri paru po enem (dveh) letih rednih spolnih odnosov ne pride do spočetja. Iz omenjene definicije je očitno, da so samske ženske izključene iz možnosti zdravljenja po teh postopkih, saj na noben način ne moremo ugotoviti njihove stopnje plodnosti. Če torej neplodnosti ne moremo (*bilo je 2 x ne moremo*) diagnosticirati, je tudi zdraviti ne moremo. Postopki, ki se sicer uporabljajo z namenom ozdravitve, bi pri samskih ženskah dobili komercialen značaj, saj bi se izvajali zgolj na njihovo željo in ne na podlagi medicinskih indikacij.
8. Predlagatelji neutemeljeno trdijo, da naj bi bila zaželenost otroka edini garant za njegovo srečno otroštvo. Strinjamo se, da je zaželenost otroka gotovo pomembna popotnica, vendar pa vse preveč primerov iz življenj dokazuje, da brez brezpogojne ljubezni in pripravljenosti sprejemanja otroka takšnega, kakršen je, tudi ob morebitni bolezni, okvari, nesreči ali neizpolnjevanju pričakovanj in ambicij staršev, zgolj zaželenost ob spočetju ne zagotavlja skoraj nič.
9. Možnost OBMP naj bi bila za nekatere samske ženske rešitev njihovi notranjih stisk in težav. To pomeni, da bodo psihološko breme samskosti ali druge svoje stiske razreševale v odnosu z otrokom. Marsikatera je samska zato, ker preprosto ni sposobna za partnerski odnos. Sprašujemo se, kako bo takšna ženska sposobna zrelega odnosa do otroka, ki še ni oblikovana oseba in je zato veliko bolj občutljiv in ranljiv.
10. Zakon je v začetku morda res mišljen za izjemne primere, vendar bo kljub temu postopno takih primerov lahko vedno več, kar pomeni, da bo vedno več ljudi, ki ne bodo vedeli, kdo je njihov oče, sestra, brat, sestrična, bratranec. Tako bo lahko vedno pogosteje prihajalo do zvez med najbližjimi sorodniki, ne da bi ti sploh vedeli za to. V tako majhni državi, kot je Slovenija, je ta nevarnost še toliko večja.
11. Predlagatelji trdijo, da zakon ne prinaša dodatne obremenitve proračuna. Sprašujemo se, kdo bo namesto neznanih očetov samskim materam plačeval preživnine. Če namerava v tem primeru stroške preživnine teh otrok vzeti nase država, trditev predlagateljev ne drži.
12. Ob vsem tem se ne moremo znebiti vtisa, da je tako nenavadno urgentna skrb za reševanje stiske določene skupine ljudi pogojena s finančnimi interesi potencialnih izvajalcev teh storitev in ni rezultat iskrenega sočutja predlagateljev do samskih žensk. Ob dejstvu, da je predlagateljem uspelo v utemeljitvi svojih predlogov naštetih le peščico držav, ki imajo na tem področju liberalnejši zakon od našega obstoječega, morda nekateri vidijo v liberalizaciji naše zakonodaje priložnost, da bi Slovenija postala nekakšna evropska (svetovna) Meka za umetno oplojevanje samskih žensk, s tem pa se ponuja tudi enkratna priložnost za zaslužek.

Iz vsega navedena je razvidno, da je utemeljitev predlagateljev na več mestih neskladna sama s sabo in nedosledna ter v več točkah ne drži. Zato upamo, da bodo poslanci prisluhnili resnim opozorilom stroke in civilne družbe ter tako nesprejemljiv predlog zavrnili.